

Grangerizált könyvek. Az Állami Könyvterjesztő Vállalat XXIV. árverésén kalapács alá került Kovács János „Szeged és népe. Szeged ethnographiája”, amely 1901-ben jelent meg Szegeden, és amelyet érdekessé tett az előzéklapokra és a térképek hátoldalára beragasztott 12 db Szegedet ábrázoló múlt századi kép. Ezt a könyvet egykori tulajdonosa „grangerizálta”. *Kőhalmi Béla* grangerizálnak nevezte az olyan könyveket, melyeket egyes gyűjtők a könyvre, vagy szerzőjére vonatkozó képekkel, kéziratokkal, újságcikkekkel, röpivekkel egészítenek ki. (*Könyvtári Szemle*. 1915. 1–3. sz. 46.p.)

A „grangerizálás” James *Granger* (1723–1776) nyomtatványgyűjtő és biográfus nevére utal, aki Oxfordba járt egyetemre, de tanulmányait nem fejezte be, egyházi szolgálatba lépett és az Oxfordshire-i parókián telepedett le. 1769-ben adta ki „*Biographical History of England*” című művét, melynek anyaggyűjtése során levelezéseket folytatott arcképmetszetgyűjtőkkel és az angol biográfia tanulmányozóival. A kiadvány különböző társadalmi osztályokhoz tartozó személyekről szólt, és a brit hírességekről készült metszetek rendszerezett katalógusává bővült. Granger folyamatosan gyűjtötte az anyagot, ezekkel kiegészítve később Mark *Noble* gondozásában újabb kiadás jelent meg. Ez is a szöveg további illusztrálása, portrémetszetek behelyezhetősége érdekében üres oldalakat tartalmazott. (*Encyclopaedia Britannica*. London, 1957.) Angliában kedvelt szórakozássá vált az ilyen illusztrációk utáni kutatás és pótlólagos behelyezésük a Grangerbe. Így vált a „grangerizálás” bármilyen mű pótlólagos illusztrálásának kifejezésévé. A Könyvtári Szemle hírt ad egy 1915. évi New York-i aukcióról, ahol csak grangerizált könyveket árvereztek. Itt Adrian H. *Joline* amerikai jogász könyveire lehetett licitálni. A gyűjtemény amerikanákból állt, és több száz olyan amerikai történelmi munkát tartalmazott, melyek terjedelmét gyűjtőjük portrék, illusztrációk, kéziratok beillesztésével sokszorososan megnövelte, gondosan megőrizve a könyvek művészi külsejét. A „*Könyvgyűjtők kézikönyve 1919-re*” a gyűjtőket kifejezetten biztatta az előző években megjelent művek – *Kafka Margit* „*Allomások*” és *Benedek Marcell* „*Vulkán*” grangerizálására. Mindkét regény története a kortárs emberek körül szövődött. Neves bibliofil volt hazánkban *Szalay József* (1870–1937) szegedi rendőrfőkapitány, akik több mint 10 000 kötetes könyvtárral rendelkezett. Könyveinek egy részét 1939-ben a Postatakarékpénztár Árverési Csarnokában árverezték; a kötetek nagy része grangerizált volt. Így például *Ady* 1923-ban megjelent „*Szeretném ha szeretnének*” című kötetéhez a gyűjtő az „*Őszben a sziget*” című *Ady*-vers irónnal írt kéziratát csatolta. A jól grangerizált könyvek értékesebbek mint az eredeti könyv. Ehhez a gyűjtő jó ízléssel és szakértelemmel végzett munkája szükséges. – Magyarországon 1969 óta ismét rendszeresen tartanak árveréseket, de az anyagban csak elenyésző számban szerepelt ilyen módon kiegészített könyv. Közöttük volt például a Kolozsvárott 1855–1862-ben megjelent „*Erdélyi történelmi adatok*”, amelynek -előzéklapjára *Mikó Imre* fametszetű portróját ragasztotta be a gyűjtő. *Molnár* Ferencnek a Pantheon gondozásában kiadott „*Égi és földi szerelem*” kötetében fényképet helyezett el tulajdonosa, melyre ezt írta: „*Molnár* Ferenc, *Darvas* Lili, *Mikes* Jenő a bécsi országúton. 1926. jún. 10.” – Egy mű grangerizálva egyedi darabbá válik, olyan információkat közölhet, melyek az utókor és a kutatók számára jelentős értékűek lehetnek. Ennek szellemében kell a könyvtáraknak is ezeket a műveket gondozniuk.

(LÁNYINÉ BUKTA Zsuzsanna)